

COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

CZB/KL/KSO/2002/1

BETREFT: VTI-Autorijscholen en VTI-s.

1. PROCEDURE

1.1 Ontvangst: 07/10/2002

1.2 Verzoeker : SECURA bvba, Vlamingenstraat 18b1, 8800 Roeselare.

1.3 Verweerder

De vzw's van de diverse VTI-dagschool-secundair onderwijs en de vzw's met de diverse VTI-autorijscholen: Roeselare, Ieper, Menen, Oostende, Poperinge, Kortrijk:

1.4 CZB

- Het dossier van verzoeker is oorspronkelijk ingediend in 1998. De klacht kon niet behandeld worden omdat de Commissie laakbare praktijken niet meer was samengesteld. De Commissie laakbare praktijken heeft er een aantal zittingen aan gewijd: 3 april, 19 juni, 23 oktober 2000 en 19 januari en 21 mei 2001.

Er werd geen eindbeslissing opgesteld omdat de voorzitter van de Commissie laakbare praktijken van oordeel was dat de zaak opgeschort werd door de procedure bij de rechter te Ieper en later in beroep te Gent.

- Op 28 november 2001, 17 mei 2002 en 29 mei 2002 richt SECURA, een schrijven tot het controlecentrum Roeselare (Ministerie van Financiën) betreffende de oneerlijke concurrentie tussen vzw en private door de staat erkende rijscholen. Het gaat om de "...deal of niet juiste toepassing door de VTI-rijscholen van de BTW-reglementering inzake het geven van rijlessen..." en de melding dat zijn "...klacht breder is dan louter het BTW-probleem".

- Op 12 juni 2002 (ontvangstdatum 13 juni 2002) vraagt Ministerie van Financiën - Controlecentrum Roeselare, een economisch onderzoek aan betreffende deze zaak bij het Ministerie van Economische Zaken - Bestuur Economische Inspectie.

- Op 19 juni 2002: Ministerie Economische Zaken - Bestuur Economische Inspectie, antwoordt op het schrijven van 12 juni 2002 dat: "...klachten i.v.m. activiteiten die worden uitgeoefend door scholen moeten echter in eerste instantie toegestuurd worden aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, departement onderwijs...".

- Op 26 juni 2002 (ontvangstdatum 28 juni 2002): Ministerie van Financiën - Controlecentrum Roeselare, bezorgt het klachtendossier uitgaande van de bvba Rijscholen SECURA te ROESELARE aan het departement onderwijs.
De brief van Rijscholen SECURA, werd ontvangen op het departement onderwijs op 28/06/2002.
- Op 16 juli 2002: Departement Onderwijs - Afdelingshoofd beleidsvoorbereiding secundaire scholen, meldt aan Ministerie van Financiën - Controlecentrum Roeselare, de ontvangst van het klachtendossier en deelt het contactadres van de "commissie zorgvuldig bestuur" mee.
- Op 7 oktober 2002 richt secretaris van de Commissie zorgvuldig bestuur, een schrijven tot Rijscholen SECURA dat zijn klacht ontvangen is en geregistreerd als CZB/KL/KSO/2002/1.
- De aangetekende zending met de vermelding van de klacht, de mogelijkheid om een verweerschrift in te dienen door de verwerende partij en de datum van de zitting waarop de klacht zal behandeld worden, werd aan de verzoekende en verwerende partij opgestuurd op 21/02/2003.
- Een verweerschrift door het VTI Kortrijk werd ingediend op 10/03/2003.

2. STANDPUNTEN VERZOEKENDE PARTIJ

De privé-rijscholen worden belaagd door 6 VTI-scholen in West-Vlaanderen die op één of andere manier ook een commerciële rijschoolactiviteit uitbaten.

Concrete aanklacht:

1. dat de uitbating van deze activiteit onder de vorm van een vzw een inbreuk is op de handelswetgeving, een standpunt dat reeds door enkele vonnissen werd bekrachtigd (zie o.a. het vonnis van 06/02/1998 van de Handelsrechtbank van Nijvel en het vonnis van dhr. Voorzitter bij de Rechtbank van Koophandel te Ieper dd. 06/06/2000);
2. dat de VTI scholen een inbreuk plegen op de schoolwetgeving, vermits deze wetgeving bepaalt dat het handeldrijven in en door gesubsidieerde scholen laakbaar en dus ontoelaatbaar is;
3. dat door een onterechte toepassing van artikel 44 §2,4° van het BTW wetboek, de vzw rijscholen geen BTW heffing hebben op de lesgelden voor de rijopleiding vrachtwagen en autobus (in tegenstelling met de categorie auto en motorfiets), terwijl private rijscholen hierop wel 21% BTW moeten aanrekenen."

De dagscholen VTI voeren actief publiciteit bij de leerlingen voor de rijschool: een stand bij oudercontacten en opendeurdagen, affiches en borden bij de ingang.

Er is een zeer grote verwevenheid tussen de dagscholen en de rijscholen onder meer inzake personeel, briefwisseling.

De laatste jaren werken de VTI-rijscholen storend op de markt omdat ze uitgegroeid zijn tot commerciële bedrijven, maar dan met minder plichten, onder meer door het statuut van vzw. Zo wordt onder meer korting gegeven aan leerlingen van het VTI-dagschool als ze een cursus rijbewijs volgen in de rijschool. Er is een omzet van ongeveer een half miljoen euro en een omvangrijk personeelsbestand en wagenpark.

3. STANDPUNTEN VERWERENDE PARTIJ

De VTI-autorijscholen hebben een 40-jarige traditie achter de rug, waarbij de rijschoolactiviteiten zijn gegroeid uit de garageafdelingen van de VTI-dagscholen. Ondertussen zijn de VTI-rijscholen juridisch volledig los komen te staan van de VTI-dagschool en leiden ze een afzonderlijk leven. De naam van de VTI-rijschool is gebleven, maar de organisatie is grondig gewijzigd. Het gaat om verschillende vzw's, met verschillende beheerraden en directies.

Volgens de rechter mag een vzw als bijactiviteit de organisatie van een rijschool hebben, en waarbij het hoofddoel is de financiering van goederen en gebouwen voor leerlingen van een dagschool. De inkomsten van o.a. de rijschool zijn noodzakelijk om de schoolgebouwen te onderhouden en verder het modern technisch lesmateriaal in een technische school te kunnen aanschaffen.

Door de VTI-dagscholen worden geen handelsactiviteiten georganiseerd of leerlingen geronseld voor de VTI-rijschool, noch door de vzw van de dagschool of een andere vzw. Het staat de leerlingen van de VTI-dagschool vrij om al of niet in te schrijven voor een cursus in de VTI-rijschool.

4. VONNISSEN, ARRESTEN, BESLISSINGEN

De Commissie stelt vast dat tussen klager en de vzw Sint Jozefs Beroepsschool - rijschool-, een geding gevoerd werd voor de burgerlijke rechter dat aanleiding gaf tot een eindarrest. Het geding werd gevoerd in het kader van rijschool-activiteiten uitgeoefend door een organisatie daartoe gemachtigd door de Minister van Verkeer. Aanlegger, huidige klager, vorderde dringende maatregelen om een einde te stellen aan daden van oneerlijke gebruiken in handelszaken begaan door de Sint Jozefs Beroepsschool vzw - rijschool.

De vzw Sint Jozefs (Vrije Technische) Beroepsschool, erkend door het Ministerie van Onderwijs, was niet in het geding betrokken. Het betrof:

4.1 Kortgeding Voorzitter rechtbank van koophandel te Ieper

Beschikking dd. 26 juni 2000 Secura/VTI IEPER (vzw Sint Jozefs Vrije Beroepsschool-patrimonium-beheer en auto-rijschool) waarbij een algemene inbreuk werd vastgesteld op artikel 93 Wet Handelspraktijken en verbod werd opgelegd theoretische of praktische lessen in te richten voor het behalen van een rijbewijs voor auto, bus, vrachtwagen en bromfiets met uitzondering van deze lessen die verstrekt worden aan de eigen leerlingen van gedaagde te Ieper op de eigen terreinen te Ieper.

4.2 Hof van Beroep te Gent

Hervormend arrest 13 juni 2002, in beroep uitgesproken door het Hof van Beroep te Gent tegen de beschikking van 26 juni 2000, waartegen insgelijks incidenteel beroep werd aangetekend door verweerder in hoger beroep. Uit de redenering van het Hof kan begrepen worden:

- Het organiseren van rijlessen door de vzw Sint Jozefs Beroepsschool - rijschool - is niet in strijd met de statuten van deze vzw en evenmin in strijd met de wet op de vzw. De rijschool past in de statuten die een dubbel sociaal doel hebben, nl. de ondersteuning van gebouwen

voor de leerlingen dagonderwijs en organisatie van lessen in het kader de opleiding tot het verkrijgen van een rijbewijs. De leden van de vzw doen persoonlijk geen voordeel aan de opbrengsten van de vzw. De wetgever laat de organisatie van rij scholen over aan de vrije markt, waarbij een vzw niet is uitgesloten.

- Er is niet bewezen dat de vzw Sint Jozefs Beroepsschool overheidsgeld onttrekt aan de gestelde doelstellingen (onderwijs) en deze middelen zou aanwenden voor de rij school. Het is dus niet bewezen dat de vzw onrechtmatige concurrentie voert met de andere rij scholen.

- De vzw Sint Jozefs Beroepsschool (- in deze autorijschool -) die een formele vergunning heeft van het bevoegde Ministerie van Verkeer, mag publiciteit maken om haar activiteiten bekend te maken bij het publiek.

Het Hof volgde derhalve de eerste rechter niet, vernietigde de bestreden beslissing maar stelde een tweetal inbreuken vast met name op de wetgeving inzake rij scholen nl. het uitoefenen van activiteiten op een niet erkend terrein (in deze praktijklessen gegeven op de terreinen van de VTI te Diksmuide) en op de CAO van 15 december 1992 regelend sommige bepalingen inzake deeltijdse arbeid en de loonvoorwaarden in de erkende rij scholen.

Er werd een bevel tot staking van dergelijke inbreuken opgelegd onder verbeurte van een dwangsom.

4.3 Commissie bescherming persoonlijke levenssfeer

Advies 11 juni 2001

Dit advies voorziet dat het doorgeven van leerlingengegevens door de VTI-dagscholen (Ministerie van Onderwijs) aan de VTI-rij scholen (Ministerie van Verkeer) een schending is van de privacywetgeving.

5. ZITTING VAN DE COMMISSIE

5.1 Datum en uur

De zaak werd ingeleid op 5 mei 2003 - 12u.30 waar de zaak, na kennisname van de neergelegde stukken, in beraad werd genomen.

5.2 Commissieleden

De Commissie werd overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet XIII en artikel 1 tot en met en artikel 3 van het ministerieel besluit van 27/09/2002 betreffende de Commissie zorgvuldig bestuur samengesteld.

Namen deel aan de beraadslaging en de stemming:

De heer Ernest Duys, voorzitter.

De heren Walter Van Pottelberge, Luc Ballon, Etienne Becuwe, Eric Meysmans.

5.3 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

Op de inleidende zitting van 5 mei 2003 waren de volgende personen aanwezig:

Als verzoeker, de heer Dirk Covemaeker, vertegenwoordiger van de rijkschool SECURA en bijgestaan door de heer Sylvain Colaert, advocaat.

Als verweerder: de heer Chris Compennolle, directie VTI Roeselare en als vertegenwoordiger van de andere VTI-scholen.

De vzw's VTI-autorijscholen waren niet vertegenwoordigd.

6. BESLISSING

6.1 Regelgeving

13 juli 2001 - Decreet betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek

- Een inrichtende macht kan handelsactiviteiten verrichten, voor zover deze geen daden van koophandel zijn en voorzover ze verenigbaar zijn met haar onderwijsopdracht.

- Een schoolbestuur dat mededelingen toelaat die rechtstreeks of onrechtstreeks ten doel hebben de verkoop van producten of diensten te bevorderen, waakt erover dat:

1° door het schoolbestuur verstrekte leermiddelen of verplichte activiteiten vrij blijven van bedoelde mededelingen;

2° facultatieve activiteiten vrij blijven van bedoelde mededelingen, behoudens indien deze mededelingen louter attenderen op het feit dat de activiteit of een gedeelte van de activiteit ingericht werd door middel van een gift, een schenking of een prestatie om niet of verricht onder reële prijs door een bij name genoemde natuurlijke persoon, rechtspersoon of feitelijke vereniging;

3° bedoelde mededelingen kennelijk niet onverenigbaar met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school;

4° bedoelde mededelingen de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen.

6.2 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid, beslissing en sanctie.

6.3 Ontvankelijkheid en bevoegdheid

De Commissie wijst inzake ontvankelijkheid op het reglement van orde (artikel 2 §2).

Ingediende klachten en vragen worden ontvankelijk geacht bij wijze van overgangsmaatregel en tot aan de publicatie van een nieuwe omzendbrief.

Gelet op de procedure waarbij de klacht in het verleden op geldige manier werd aangebracht voor de toenmalige Commissie Laakbare Praktijken, neemt de Commissie zorgvuldig bestuur, in opvolging van de vorige maar opgeheven Commissie, de zaak in behandeling in de staat waarin zij zich bevindt.

De Commissie stelt vast dat er enerzijds een aantal vzw's gedaagd zijn die verantwoordelijk zijn voor het onderwijs (VTI), erkend werden als dusdanig en onder het departement onderwijs ressorteren, en anderzijds een aantal vzw's wier activiteit bestaat in de organisatie van een autorijschool (VTI-rijschool), daartoe gemachtigd door het Ministerie van Verkeer en onder de bevoegdheid van dit Ministerie vallen.

De mogelijke geschillen tussen verweerder en de vzw's verantwoordelijk voor de VTI-rijscholen met o.a. eerlijke handelspraktijken en loyale concurrentie tot voorwerp, behoren niet tot de bevoegdheid van de Commissie. De hoger aangehaalde juridische precedënten wijzen er overigens op dat klager zich in het verleden reeds tot de bevoegde burgerlijke rechter heeft gewend.

De Commissie stelt vast dat zij enkel bevoegd is om klachten te behandelen gericht tegen de eerste soort vzw's die onder het departement onderwijs ressorteren

6.4 Beslissing

6.4.1 Ten gronde

De Commissie neemt akte van de vaststellingen in 2000 van de verificatiediensten secundair onderwijs van het departement onderwijs: van de vaststellingen in 2000 van de verificatiediensten secundair onderwijs:

- de VTI-rijscholen zijn opgenomen in afzonderlijke vzw's, nu ook, zoals ter zitting gebleken is, dat vanaf 2003 ook voor het VTI Poperinge het geval is;
- er gaan geen subsidies van het departement onderwijs via de VTI-school naar de VTI-rijscholen;
- de VTI-rijscholen betalen kosten aan de school voor het gebruik van gebouwen en materiaal;
- in sommige gevallen hebben de VTI-rijscholen eigen gebouwen;
- onderhoud van het wagenpark van de VTI-rijscholen gebeurt meestal in de privé en niet in de VTI-scholen;
- leerlingen van de VTI-scholen krijgen informatie zonder dat er een verplichting is voor het volgen van cursussen bij de VTI-rijschool;
- het personeelsbestand van de VTI-school en van de VTI-rijschool heeft een sterke link met elkaar, activiteiten ten laste van de VTI-rijschool worden door de VTI-rijschool betaald.

De Commissie neemt akte van een tweetal processen-verbaal van vaststelling door een gerechtsdeurwaarder:

- te Ieper op datum 8 december 1999 door gerechtsdeurwaarder Philippe Van Bever (registratie 15 december 1999).

Personeel van het VTI Diksmuide geeft informatie over de opleidingen in de VTI-rijschool te Ieper. Betrokkene bevestigt dat de directie van de VTI-rijschool van Ieper op de dag van de uitreiking van de rapporten aan de leerlingen van het VTI Diksmuide publiciteit en informatie geeft over de rijschool.

- te Roeselare op datum 24 september 2000 door gerechtsdeurwaarder Hendrik Behaeghel (registratie 27 september 2000).

Er is een bevestiging van het feit dat de VTI-rijschool in een dagschool te Roeselare publiciteit maakt door een informatiestand, het rond delen van brochures, de aanwezigheid van voertuigen van de rijschool, het uithangen van spandoeken en affiches.

De Commissie neemt kennis van het advies van 29 februari 2000 van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) waarbij negatief advies werd gegeven om scholen te belasten met het theoretisch rijbewijs voor jongeren. De VLOR was van mening dat met de bestaande middelen het theoretisch rijbewijs niet tot de opdrachten van het onderwijs kan worden gerekend. Verkeers- en mobiliteitsopvoeding horen volgens de VLOR wel tot de opdracht van het onderwijs.

Uiteindelijk is met een zeer korte verantwoording in de parlementaire voorbereiding onder de vakoverschrijdende eindtermen opgenomen: verkeer en mobiliteit, ruimtelijk beleid en verwerven van kennis die moet volstaan als voorbereiding op het theoretisch rijexamen-B (Decreet 18 januari 2002, B.S. 19.04.2002). Het valt uit de parlementaire documenten niet op te maken onder welke vorm deze bijkomende eindtermen zullen worden aangebracht. Er bestaan op dit ogenblik evenmin specifieke regels waarbij de overheid bepaalde vormen van samenwerking tussen technische onderwijsinstellingen en VTI-rijsscholen - zoals in casu - zou gedogen in eventuele afwijking van de bestaande regelgeving.

De vzw's die verantwoordelijk zijn voor de organisatie van het onderwijs (VTI-dagschool) en als dusdanig erkend en gesubsidieerd zijn door de onderwijsoverheid, staan binnen hun schoot niet in voor de organisatie van de VTI-rijsschool. In dit verband organiseren ze niet als hoofdverantwoordelijke handelsactiviteiten; die liggen bij de vzw's die verantwoordelijk zijn voor de VTI-rijsschool.

De Commissie stelt vast dat er door de naamkeuze "VTI-rijsschool" verwarring gesticht wordt inzake de identiteit van de instelling en onduidelijkheid bestaat over de onafhankelijkheid van de onderwijsorganisatie VTI-secundair onderwijs. Alhoewel de Commissie niet in de plaats kan treden van een vzw en met name niet kan beslissen aan welke van beide vzw's de benaming "VTI" het meest toepasselijk voorkomt, is het te betreuren dat éénzelfde naam gebruikt wordt voor erg verschillende organisaties en doelstellingen. Het is ongetwijfeld zo dat deze toestand verwarring schept naar derden toe en minstens een vorm van samenwerking suggereert tussen de onderscheidene vzw's, waarbij de VTI autorijsschool door de "bevreemde" onderwijsorganisatie als een bevoorrechte partner wordt aangeduid voor wie een exclusieve publiciteit wordt gevoerd.

In hoeverre de onderwijsinstelling gebouwen en personeel ter beschikking stelt van de rijsscholen is niet in alle gevallen aangetoond, al hebben de instrumenterende deurwaarders hiervan aanwijzingen gevonden bij het uitvoeren van hun opdracht. De Commissie stelt immers vast dat de gerechtsdeurwaarders aanwijzingen gevonden hebben dat bij gelegenheid in kwestieuze gevallen, door het departement onderwijs bezoldigd personeel ingeschakeld wordt voor reclame en dienstverlening (inschrijving en inlichtingen, demonstraties) ten voordele van een vzw VTI-autorijsschool.

De Commissie stelt dan ook vast dat er voldoende feitelijke aanduidingen voorgebracht worden en overeenstemmende vermoedens bestaan die er op duiden dat bepaalde VTI-dagscholen in de onderwijsgebouwen en bij gelegenheid, omstandige publiciteit maken voor een bepaald bedrijf, nl. de VTI-rijsscholen en met uitsluiting van andere bedrijven die in die sector actief zijn.

De Commissie besluit dat het voldoende aangetoond wordt, dat sommige secundaire scholen via o.a. intense reclame voor een autorijsschool, het doorgeven van adressen in strijd met de privacyreglementering en de gelijknamige naamgeving, de schijn opwekken van medepromotor en zelfs medeorganisator te zijn van de autorijlessen georganiseerd door de

vzw's autorijscholen. Het staat overigens vast dat de netto-opbrengsten van die VTI-autorijscholen jaarlijks ten goede komen van de VTI-dagscholen. Dit feit, dat geenszins ontkend wordt en een bestendig karakter vertoont, duidt op zich reeds een vorm van samengaan die de objectiviteit en de onafhankelijkheid van de VTI-dagschool denkbeeldig maken. In het kader van de hoger aangehaalde decretale principes inzake toegelaten reclame, is deze praktijk dan ook niet toelaatbaar.

De Commissie neemt volgende beslissing:

De Commissie verklaart zich onbevoegd in zoverre de klacht gericht wordt tegen de vzw's VTI-autorijscholen wier activiteiten vallen onder de bevoegdheid van het Ministerie van verkeer en zij niet erkend werden als onderwijsinrichtingen ressorterend onder het departement onderwijs.

De Commissie verklaart zich bevoegd wat de klacht betreft gericht tegen de VTI-onderwijsscholen ressorterend onder het departement onderwijs en verklaart deze gegrond.

De Commissie is van oordeel dat het, algemeen gesteld, niet aanvaardbaar is dat de middelen van het departement onderwijs tevens ingezet worden bij de organisatie van de vzw VTI-autorijschool, het gaat om middelen bestemd voor een kwaliteitsvol secundair onderwijs. De Commissie is bovendien van oordeel dat de decretale principes inzake toegelaten reclame niet altijd en/of niet volledig worden gevolgd, omdat enerzijds schoolactiviteiten niet vrij zijn van reclame en omdat anderzijds de gevolgde praktijk om reclame te maken voor één bepaalde organisatie, de objectiviteit en onafhankelijkheid van de school in het gedrang kunnen brengen.

Tenslotte stelt de Commissie vast dat de VTI-scholen minstens de schijn wekken op één of andere manier aan de handelsactiviteiten van de vzw's VTI-autorijscholen actief mede te werken.

Dergelijke handelsactiviteiten kaderen niet in een normale dienstverlening aan de leerlingen en zijn niet verenigbaar met de onderwijsopdracht.

De Commissie wijst de klachten af als ongegrond zoals deze geformuleerd werden door de verzoekende partij onder 2.1 (handelswetgeving) en 2.3 (BTW) in zoverre gericht tegen de vzw's die zich met loutere onderwijsactiviteiten inlaten.

6.4.2 Sanctieregeling

De Commissie beslist om op het ogenblik af te zien van enige sanctie, mits de door het departement onderwijs toegekende middelen niet betrokken worden bij de werking van een niet onderwijsvereniging en mits de betrokken secundaire scholen de nodige maatregelen en voorzorgen in acht nemen voor de toekomst, om de door de Commissie zorgvuldig bestuur bij deze beslissing gewraakte praktijken inzake reclame ten voordele van de VTI-rijscholen te vermijden.

7. BEROEP

Tegen een beslissing van de Commissie kan binnen een termijn van zestig kalenderdagen die ingaat de dag na de postdatum van de betekening van deze nota, een beroep ingesteld worden bij de Vlaamse regering.

Brussel, 2 juni 2003

Willy Van Belleghem
Secretaris

Ernest Duys
Voorzitter